

З Днем незалежності, дорогі земляки!

РІД НАШ КРАСИЙ, РІД ПРЕКРАСИЙ!

ОТЧИЙ

ЧАСОПИС
РІК ЗАСНУВАННЯ
2002
СЕРПЕНЬ
Число 8 (224)
КИЇВ 2020

Видання ГО "Товариство "Чернігівське земляцтво"

ДОЛЕНОСНІ ДАТИ

І хоч Україна донедавна ще не мала державного статусу, як і інші народи колишньої союзної імперії, хоч і нині роздирають її на шмаття вороги зовнішні і внутрішні, в рішучі поворотні моменти історії знаходяться в неї духовні сили для власного порятунку й возвелічення. І тоді яскравішими постають контури могутньої Київської Русі, народні визвольні війни, як і прикри стратегічні прорахунки тих чи інших національних висуванців.

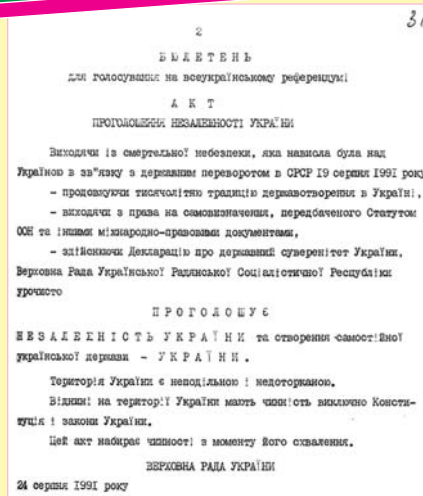
На наших очах впали в пороху десятки ідолів кривавого комунізму, і легше стало дихати українській землі. На наших очах відбулися різкі зміни в свідомості людей, хоча це робилося не так просто – надто багато охочих до легкого хліба розвелілося, котрі думають не про Україну в собі, а про себе в Україні. Та час робить своє, свобода не приходить сама, її треба підпирати власним плечем, мислити історичними категоріями, а не хуторянськими принципами.

Впали в небуття і більшість колишніх колоніальних ювілеїв, як та ж таки жовтнева революція, котра принесла в Україну мільйони жертв, матеріальне й духовне зубожіння. Натомість народилися нові дати, що стали вже історичними. Серед них і День Конституції та День Незалежності, котрі явилися на світ у гарячі літні дні.

На нашій пам'яті хвилюючі кадри з хроніки державотворення, коли під час народної злуки сотні тисяч простих українців узялися за руки й втворили живий ланцюг від Карпат до Сіверянських лісів. Це був небувалий волевияв людей, які прагнули змін у державному устрої. І не їх вина, що державні мужі вкотре збилися з чіткого курсу й заходилися побивати одне одного, а відтак знищувати економічний та оборонний потенціал однієї з найбагатших колишніх республік.

А чи забути коли-небудь всюячнучу з

Історію народу творять люди. Не байдужі до всього живі істоти, обмежені суто біологічним буттям, замулені у власне болото, а свідомі свого призначення на землі, котра називається Батьківщиною. Саме їм ми завдячуємо тим, що не канули в Лету віхові події минувшини, не позаростали бур'янами стежки прадідів великих, як би не старалися всілякі недруги.

27 на 28 червня 1996 року у Верховній Раді? Відчуваючи з одного боку могутній тиск народу, з другого – тверду заяву Президента України Леоніда Кучми "розігнати парламент", якщо той не розглядатиме надважливий документ, народні обранці день і ніч поборювали один одного, доки не назбирили достатньо голосів для затвердження нової Конституції. І в цій ситуації серед державників було чимало наших земляків на чолі з колоритним, принциповим Іваном Плющем.

Взагалі-то вклад чернівців у процес державотворення дуже помітний. Той же багаторічний в'язень сталінських таборів Левко Лук'яненко в статусі нардепа розробив і подав бездоганний з позицій права документ, що став основою Акту про державну незалежність України. Свої голоси віддали тоді за узаконення Акту й народні депутати від нашої малої батьківщини.

Цілком закономірно, що за нових умов свободи з небуття виривають і інші доленосні дати нашої історії. Можемо пишатися тим, що саме українці навіть після полтавського погрому, коли, здавалося, все втрачено, коли й опальний гетьман Іван Мазепа знайшов вічний спокій у чужій землі, саме в Бендерах новий чоловічий козацтва Филип Орлик у 1710 році проголошує знаменний для всього світу документ – "Договори і постанови прав і вольностей військових". То була одна з перших конституцій на планеті, хоча на той час в умовах царизму вона не вплинула на розвиток української держави. Так залишилася декларацією проголошена Центральною Радою Конституція УНР 1918 року. Всі ж інші, писані в наступні роки в Києві, були відредатовані пильними редакторами в Москві. Пам'ятаймо про це, думаючи про священні права українського народу на суверенність і незалежність, на свободу творити власну історію!

Добре, що наше тисячне земляцтво ніколи не забуває, якого роду ми діти. Навіть при розбіжності поглядів на окремі факти чи події, ми єдині в головному – український народ, який дав світові стільки визначних державних діячів, науковців, представників культури заслужовує на кращу долю, на розквіт власної держави.

Тож успіхів усім нам, дорогі земляки!

Рада ГО "Товариство Чернігівське земляцтво"

Маємо те, чого могли б не мати, якби слухали свій народ.
Леонід КРАВЧУК

У СЕРПНІ СВЯТКУЮТЬ СВІЙ ЮВІЛЕЙ:

БИКОВА Алла Феодилівна – 90-ліття. Народилася 3 серпня 1930 року в Прилуках. Працювала інженером-зварювальником у різних галузях, понад 27 років – у суднобудуванні.

КОКОТЮХА Василь Матвійович – 85-ліття. Народився 8 серпня 1935 року в с. Дорогінка Ічнянського р-ну. Проходив службу на Закавказзі, у Краснодарському краї, на Чукотці та в Києві. Згодом був головним інженером лабораторії Міністерства освіти і науки України. Підполковник. Відзначений багатьма нагородами.

МАКАРЕНКО Валентин Васильович – 85-ліття. Народився 11 серпня 1935 року в Корюківці. Художник. Ветеран праці.

МАКСИМОВ Ігор Олександрович – 85-ліття. Народився 11 серпня 1935 року в Одесі (проживав у с. Жукля Корюківського р-ну).

ГОЛОВЧЕНКО Валентин Васильович – 80-річчя. Народився 6 серпня 1940 року в м. Могилів-Подільський на Вінничині, проживав у с. Бирине Новгород-Сіверського р-ну. Працював у органах прокуратури і юстиції. Кандидат юридичних наук, заслужений юрист України, член Спільки юристів України, асоціації викладачів права.

ШУЛАК Володимир Степанович – 80-річчя. Народився 17 серпня 1940 року в Семенівці. Працював у конструкторському бюро літакобудування, авіаційного приладобудування. Пройшов шлях від інженера-технолога до головного технолога науково-виробничого об'єднання.

КОСИЙ Володимир Михайлович – 80-річчя. Народився 29 серпня 1940 року в с. Ковчин Куликівського р-ну. Працював начальником валютно-фінансового управління Міністерства закордонних справ України. Колишній Генеральний консул у Болгарії, консультант з валютно-фінансових питань в МЗС. Ветеран дипломатичної служби.

ШИЛО Алла Федорівна – 70-річчя. Народилася 1 серпня 1945 року в с. Яблунівка Прилуцького р-ну. Працювала на різних посадах у департаменті кадрового забезпечення та персоналу в Секретаріаті Кабінету Міністрів України. Автор збірки віршів "Не ховай усміхнених очей". Нагороджена орденами княгині Ольги, Різдва Христового, почесними грамотами КМУ. Ветеран праці.

ШАХОВА Тамара Панасівна – 75-річчя. Народилася 10 серпня 1945 року в Новгород-Сіверську. Працювала провідним інженером патентного відділу Інституту надтвердих матеріалів ім. В.М. Бакуля НАН України. Патентний повірений України.

ГЛУХ Світлана Петрівна – 75-річчя. Народилася 11 серпня 1945 року в Чернігові. Професор Національної музичної академії ім. П. І. Чайковського. Народна артистка України.

ПОЛЯКОВ Микола Іванович – 75-річчя. Народився 20 серпня 1945 року в смт. Радунь Ріпкинського району. Працював на різних посадах у системі МВС України. Нині – підприємець у сфері послуг.

ДАНЕВИЧ Петро Миколайович – 70-річчя. Народився 1 серпня 1950 року в с. Новий Биків Бобровицького р-ну. Заступник голови Афгано-Чорнобильського братства "Побратими". Учасник ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС. Відзначений почесними нагородами.

СОТНИЧЕК Тетяна Володимирівна – 70-річчя. Народилася 1 серпня 1950 року в Ічні. Працювала інженером-технологом ДП "Керамік плюс", технологом керамічної майстерні Києво-Печерської лаври.

СИТНИЧЕНКО Ніна Олександрівна – 70-річчя. Народилася 2 серпня 1950 року в с. Нова Басань Бобровицького р-ну.

МИНКО Олександр Васильович – 70-річчя. Народився 8 серпня 1950 року в с. Катеринівка Бобровицького р-ну. Працював у банківській системі.

КОЛЕСНИК Віктор Федорович – 70-річчя. Народився

9 серпня 1950 року в с. Озеряни Варвинського р-ну. Був деканом історичного факультету Київського Національного університету імені Т. Шевченка. Доктор історичних наук, професор, член-кореспондент Національної академії наук України, член науково-методичної комісії з історії при Міністерстві науки і освіти України. Заслужений працівник освіти України, член правління Національної спілки краєзнавців України. Нагороджений орденом "За заслуги" III ступеня.

РОЖОК Петро Іванович – 70-річчя. Народився 11 серпня 1950 року в с. Хороше Озеро Борзнянського р-ну. Директор ТОВ "Хороше озеро".

ГОНЧАР Микола Вікторович – 70-річчя. Народився 12 серпня 1950 року в с. Чемер Козелецького р-ну. Очоловав Вище військово училище, був заступником міністра транспорту та зв'язку України. Кандидат педагогічних наук, доцент, генерал-майор. Один з організаторів товариства "Чернігівське земляцтво", почесний член Ради Товариства.

ГАРБУЗОВА Ганна Григорівна – 70-річчя. Народилася 14 серпня 1950 року в с. Бригинці Бобровицького р-ну. Працювала бухгалтером фірми "Одаг".

ПІВЕНЬ Дмитро Іванович – 70-річчя. Народився 16 серпня 1950 року в с. Атюша Коропського р-ну. Працював у підрозділах МВС України фахівцем з обслуговування апаратури зв'язку та спеціальної техніки. Відзначений нагородами МВС.

ГОРБЕЙ Володимир Іванович – 70-річчя. Народився 18 серпня 1950 року в с. Макіївка Носівського р-ну. Віце-президент акціонерної холдингової компанії АСХК "Сі Трайдект".

ЯНКОВА (ІСАЧЕНКО) Валентина Максимівна – 70-річчя. Народилася 18 серпня 1950 року в смт. Холми Корюківського р-ну. Працювала завідом бухгалтерського обліку і звітності – головним бухгалтером РНБО. Нагороджена Почесною грамотою КМУ, подяками секретаря РНБО.

М'ЯГКИЙ Валерій Іванович – 70-річчя. Народився 30 серпня 1950 року в Сновську. Заступник директора впровадjuвально-виробничого ТОВ "Ватек".

ГРИНЬ Володимир Миколайович – 65-річчя. Народився 1 серпня 1955 року в Сновську. Керуючий Броварської філії ВАТ "Райффайзен Банк Аваль".

СУНКО Анатолій Дмитрович – 65-річчя. Народився 1 серпня 1955 року в с. Олексіївка Семенівського р-ну. Працював головним спеціалістом Мінпромполітики.

СЬОМІНА Тетяна Андріївна – 65-річчя. Народилася 15 серпня 1955 року в с. Червоне Чернігівського р-ну. Працювала бібліотекарем Центрального клінічного госпіталю прикордонної служби України.

ГАЙДУК Віктор Петрович – 65-річчя. Народився 23 серпня 1955 року в с. Озеряни Варвинського р-ну. Працював пожежником.

ЗАПОРОЖЕЦЬ Віталій Миколайович – 65-річчя. Народився 28 серпня 1955 року в с. Сновське Сновського р-ну. Був заступником голови Сновської райради.

ШЕКЕРА Олег Григорович – 65-річчя. Народився 30 серпня 1955 року в Прилуках. Директор Інституту сімейної медицини Національної медичної академії післядипломної освіти імені П.Л. Шупика. Доктор наук, професор, полковник медичної служби. Очолює Міжнародну громадську організацію "Міжнародна асоціація "Здоров'я суспільства", головний редактор міжнародного науково-практичного журналу "Здоров'я суспільства". Відзначений державними нагородами.

ФЕЩЕНКО Ірина Анатоліївна – 60-річчя. Народилася 20 серпня 1960 року в Ніжині. Викладач фізики, вчитель вищої категорії середньої школи №16 м. Києва.

Дорогі земляки!

Рада ГО "Товариство "Чернігівське земляцтво" сердечно вітає вас із ювілеєм і зичить усім доброго здоров'я, великих успіхів у житті, оптимізму, сімейного щастя, невтомного добротворства в ім'я рідної землі.

Члени Прилуцького осередку Чернігівського земляцтва у Києві здійснили чергову поїздку до малої батьківщини. Метою візиту стало уточнення плану співпраці з новою головою Талалаївської районної державної адміністрації Маргаритою Зубовою та відвідування Шевченківської світлиці у приміщенні загальноосвітньої школи, відкритої у 2018 році за сприяння прилучан. Столичних земляків цього разу очолював заступник голови Прилуцького осередку Микола Гордієнко, у складі делегації були Микола Полонський, Іван Забіяка, Віра Забіяка, Ірина Алексєєнко та Михайло Цвік.

Дорогами в майбутнє

Поїздка розпочалася з відвідування музею-маєтку М. Костомарова у с. Дідівці біля Прилук, де видатний етнограф, історіограф, прозаїк, поет, громадський діяч і публіцист провів останні роки життя.

За час свого перебування в Україні він заснував український журнал "Основа", цим самим започаткувавши народницький напрям в українській історіографії. Був почесним членом Сербського ученого друства, членом Південно-Слов'янської академії. У 1857 році видав першу ґрунтовну працю "Богдан Хмельницький" з історії українського козацтва першої половини та середини XVII століття. Його діяльність на території України тісно пов'язана з діяльністю видатних представників родин Котляревських, Горленків, Галаганів, художниці К. Юнге, кобзаря О. Вересая, який тривалий час проживав у маєтку Галаганів.

Тому саме цей маєток став наступною зупинкою до Талалаївки. Він знаходиться у мальовничих Сокиринцях Срібнянського району. Захоплюючі місцеві краєвиди, що дарують спокій та затишок, величний архітектурний комплекс, який уособлює в собі характер тогочасної епохи, приваблюють сюди, як завжди, не зважаючи на карантинні обмеження, безліч відвідувачів з усіх куточків України. До Сокиринців їдуть цілими родинами з дітьми, котрих знайомлять з унікальною культурною та історичною спадщиною Чернігівщини.

У Талалаївці делегацію привітно зустріли голова райдержадміністрації Маргарита Зубова та її заступниця Лариса Шевченко. Під час зустрічі було окреслено коло питань майбутньої спів-

праці, обговорено проблеми, з якими зустрічаються жителі Талалаївщини, а також перспективи їх вирішення за участі та допомоги земляків. Маргарита Володимирівна наголосила на тому, що така глибока поінформованість земляків про стан справ у районі може допомогти ефективно скоординувати спільну діяльність у майбутньому. Але, як слушно зауважив Микола Гордієнко,

для плідної співпраці було б доцільно вирішити питання залучення до Чернігівського земляцтва нових молодих ініціативних членів, вихідців з Талалаївщини, котрі проживають у Києві. А це можливо за умови, якщо районна адміністрація буде також проводити роботу серед вихідців з Талалаївщини.

До спілкування приєдналися голова селищної ради Юрій Величко та голова районної ради Юрій Дзюбан, що привело до конструктивного діалогу.

Микола Гордієнко запропонував завітати до Талалаївської школи з метою вручення книжок, зібраних членами Прилуцького відділення Чернігівського земляцтва для бібліотеки Шевченківської світлиці, що вже два роки функціонує у приміщенні школи.

Київських земляків і представників району привітно зустріла директорка школи Світлана Михно. Переважна кількість літератури, котру подарували представники земляцтва, вийшла за авторства членів земляцтва. Велику добірку книжок патріотичного змісту, що були видані за сприяння державного підприємства "Генеральна дирекція з обслуговування іноземних представництв", надав Павло Кривонос. Від Прилуцького осередку Шевченківська світлиця отримала в подарунок картину із зображенням українського козака Мамаєва.

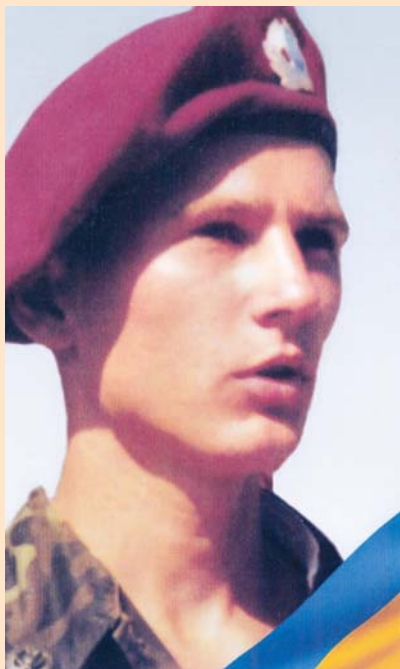
Заслужена діячка естрадного мистецтва України Катерина Василенко передала Шевченківській світлиці дві останні збірки оповідань, гуморесок і поезій – "Каламарчик веселого настрою" та "Хай живе вареник".

Світлана Михно розповіла про те, чим зараз живе школа: про перспективи та недоліки дистанційного навчання, проблеми, з якими зустрічаються вчителі та учні під час карантину, про недостатні можливості доступу до інтернет-ресурсів в умовах дистанційної освіти для дітей із малозабезпечених сімей та сімей, котрі проживають на територіях, що знаходяться поза зоною покриття інтернет-провайдерів, про необхідність додаткового навчання вчителів дистанційним освітнім технологіям.

По закінченні візиту до школи в райдержадміністрації відбулася презентація друкованих видань, підготовлених у Благодійному фонді "Бібліотека альманаху "Вітряк" імені Василя Горленка та видрукованих за сприяння керівника Прилуцького відділення Павла Кривоноса.

Ірина АЛЕКСЄЄНКО

У житті завжди є місце подвигу

Подвиг – це саможертвний вчинок сміливої та патріотичної людини, скоєний у надзвичайно складних, небезпечних умовах з великим ризиком для власного життя.

"Я не буду вмирати за Україну. За Україну я буду вбивати". Сильне й правильне гасло. Біда в тому, що життя і смерть – ніколи не співпадають з найкращими словами. Особливо добре це знають матері воїнів, які для них були просто хлопчиками. І тоді, й нині їх щонайменше хвилювали цілковито штучні розмови політиканів навколо буцімто існуючих мовних проблем.

— Ми з тих, кого дехто називає "російськомовним населенням", – каже мати Андрія Лебедева. – Ми й справді приїхали до Чернігова у 1983 році з Росії. Андрію було три роки. Тобто, все його дитинство, юність промайнуло в цьому прекрасному місті.

Вчився він добре, захоплювався спортом, особливо, велосипедним. Різні гуртки відвідував. Після закінчення школи вступив до училища, здобув фах електромонтажника високовольтних ліній. А тут і час призову настав. Півтора року служив у Національній гвардії в Сімферополі.

А повернувшись додому, невдовзі отримав і справді розряд великої напруги, що називається коханням.

– Його не зупинило й те, що я вже мала дитину від першого шлюбу, – згадує Ганна Пустовойт. – Твердо сказав, що хоче жити зі мною, виховувати мою дівчинку... Тринадцять років був поряд – надійний, обов'язковий. Вікторія, моя донька, відразу почала називати його татом.

– Постійно опікувався мною, – каже Вікторія. – Садочок, школа, лікарня, коли траплялося... Дуже світла пам'ять залишилася.

І не тільки в неї. Отут в нашій оповіді настає миттєвість якщо не істини, то дуже знакового перетину доль надзвичайно різних людей. Ті, хто постійно повертається до "Отчого порогу", сподіваюся, не обминув увагою першу публікацію циклу "Герої", де йшлося про Павла Старченка. Цей високоосвічений чоловік, журналіст і політолог, знайомий з багатьма країнами Західної Європи, не просто воював пліч-о-пліч з Андрієм, але й подружився з ним. До розмови приєднується мати Павла Любов Ярошенко.

– Мій син і Андрій брали участь в запеклих боях ще за станицю Луганську, визволяли її від сепаратистів, – розповідає вона. – Зі спілкування з побратимами я знаю, що ці двоє були дуже різні. Але їх поєднала війна, вони стали приятелями, а потім і друзями. Навіть під час ротації обидва чернігівці підтримували контакт, зустрічалися. Хоча мені здавалося, що Павло, людина високоерудована, жив переважно в своєму власному світі і до зовнішньої комунікабельності не тяжів. Дуже прискіпливо визначав собі друзів. А от з Андрієм... Я гадаю, що екстремальні умови війни розкривають душу людини, виявляють найважливіші, глибинні риси. І от людська суть Андрія дуже імпонувала Павлу. Обидва вони любили тварин, природу, життя в найповніших його вимірах, – зітхає мати Павла Старченка.

– Андрій не терпів неправди, ніколи не брехав, – продовжує Людмила Лебедева. – Постійно вболівав за справедливість. Ще в школі траплялося, здоровило-старшокласник зачепив меншого, і тут Андрій, зовсім шкет поряд з тим парубійком, підходить відразу і готовий дати задачі, – вона навіть посміхається.

Оце загострене відчуття справедливості, очевидно, і визначало всі кроки Андрія, коли на Україну посунув величезний північний бандит. Рідні його розуміли.

– Мені було вже шістнадцять, коли він пішов, – говорить Вікторія. – Все знала, не хотіла, щоб тато нас покидав...

– Умовляли залишитися разом, – очі Ганни Пустовойт затуманюються. – А у відповідь тверде: "Ні. Там мої брати, їм потрібна допомога. Хто, якщо не я? Стояти будемо до останнього".

Ми ще згадаємо ці слова, сказані, звісно, чисто по-російськи в українській російськомовній родині... Учаснику першої хвилі мобілізації – на фронт він потрапив уже в травні 2014 року – першим часом щастило. Був, щоправда, неприємний випадок. Виносячи в гарячці з бою пораненого командира до медиків, тільки згодом спохватився, що власний автомат залишився на втраченій позиції. Ото знайшлася справжня робота для тилкових знавців військової юриспруденції! На щастя, справжні фронтовики чудово розібралися в ситуації і захистили воїна.

А тим часом настав Новий рік. Прощаючись після Різдвяних свят з матю 15 січня 2015 року, Андрій не міг знати, що жити йому залишилося рівно два тижні. Хоча, з іншого боку, підтримуючи зв'язок з побратимами, добре розумів, що їде на дуже небезпечний напрям. Назрівав Дебальцевський "котел", друга за масштабами після Іловайська трагедія українських захисників. Черговий момент, коли прорахунки у високих командних кабінетах, примножені зусиллями промосковської п'ятої колони, створюють не просто місце, а цілий плацдарм для подвигів. Цілісну і, головне, правдиву картину тієї успішної для окупантів операції, яка мала ще й істотний вплив на обставини підписання Мінських угод, ми побачимо ще не скоро. Нині впадають в око лише окремі фрагменти тієї лиховісної мозаїки. Одні – запечено-руді, тьмяні, мов залища бездарно загубленої техніки ЗСУ на критичних напрямках. Інші – сяють відвагою і стійкістю оборонців позиції, залишених напризволяще високими командирами...

– Востаннє ми розмовляли

28 січня увечері, – Людмила Лебедева дивиться кудись в безмірну далину. – Він ще попросив мене не дзвонити, мовляв, сам набере, коли матиме час. І от настала шоста година ранку, я сама не своя, тіпає всю... А пізніше з'ясувалося, що саме в ті хвилини розпочався бій, а о десятій вже й закінчився.

А тепер згадаймо розмову Андрія з Ганною, де прозвучали пророчі слова, що на війні він стоятиме до останнього. Так і сталося. Невелика група воїнів захищала малоприсадатний для тривалої оборони блокпост, що залишився без вогневої підтримки, без підкріплень, без підвозу боєприпасів. Обставини того бою уважно вивчала Любов Ярошенко.

– Андрій і мій син Павло загинули, як герої, – стримано, рівно розповідає вона. – Сили були абсолютно нерівні, адже хлопці утримували один з перших блокпостів на шляху, яким в сторону Дебальцевого сунула величезна колона російських окупантів – танки, БТРИ, "Гради". Вони суто фізично не могли зупинити таку армаду, адже не мали відповідних артилерійських чи ракетних систем. Скінчилися набої, їх, ще живих, схопили у полон. Пролунало запитання – хто командир? Було ясно, що знавіснілим від жорсткого опору та втрат чеченцям, а саме вони увірвалися в уже беззахисний блокпост, кортить когось показово стратити.

Отут і виникає дивовижний місток з минувиною. Адже й сотню років тому на вітчизняних теренах точилася запекла боротьба за незалежність. І майже так само окупанти створювали псевдо-УНР зі столицею в Харкові, фейкову Криворізьку республіку. І сунула, щоправда, залізницею, а не на танках, ошаліла орда, яку стрічали хлопчачки-патріоти без належного вишколу та достатнього озброєння і творили подвиг.

***Бій відлунав. І червоні знамена
Замайоріли на станції знов.
І до юрми полонених
Сам комісар підійшов...***

***– Є українці між вами, я знаю!
Кожного кулі чекає печать!
Стиснуті губи в останнім відчаї,
Всі полонені мовчать.***

Гадаю, читачі дещо здивовані. Насамперед ті, які вивчали вірш Володимира Сосюри в його хрестоматійній редакції, де йшлося про "жовто-сині знамена". Але ж відомо, що поет спершу був якраз у війську Петлюри. Версія, рядки з якої ви щойно прочитали, була озвучена, зокрема, 2009 року в передачі Першого Національного каналу Українського радіо "На перехрестях історичних паралелей" її ведучим – автором цього нариса. Причому, йшла ця дискусія не в прямому ефірі, у керівництва каналу виникли певні сумніви,

але, зрештою, тодішній перший віцепрезидент НРКУ Валерій Колінько дав згоду. Цікаво, що жодних протестів від слухачів так і не надійшло. Отже...

***– Ну, так пощади не буде –
всім кара!
Вас не згадає замучений край!
Вийшов один. І сказав комісару:
– Я українець. Стріляй!***

Ви вже здогадалися... Андрій Лебедев вийшов і назвав себе командиром, хоча й був рядовим. Але його не розстріляли, ні. Гуманні ерефівські ординці наїхали на зв'язаного воїна танком.

Але це була лише перша дія драми. Друга розпочалася, коли невдовзі Ганна почула телефонний дзвінок, і висвітився номер чоловіка. В жінки затрусилася руки. Адже напередодні вона розмовляла з ним і чула в слухавці

гуркіт недалекого бою, а сам Андрій, хоча завжди оберігав спокій дружини, проговорився, що становище складне і їх, схоже, відрізають від своїх. Відтоді місця собі не знаходила.

– Боже, все обійшлося, і зараз почує любий голос?

Натомість пролунало брутальне варнякання з чужинським акцентом – мовляв, ми твого чоловіка вбили. А щоб птахи не розтягли, прикрили рештки шифером.

Того ж дня подібний дзвінок пролунав і до матері Людмили Лебедевої. Та й це ще не все. З того трагічного дня почалася епопея пошуку тіла воїна, яка тривала три (!) роки. Варто додати, що доки чоловік і син вважались зниклим безвісти, про матеріальну допомогу сім'ї не йшлося.

– Куди я тільки не дзвонила, куди тільки не писала, – з сухими вже очима говорить мати.

Ім з Ганною випало побувати на пізнанні в трьох різних моргах, доки нарешті експертиза ДНК не дала остаточної відповідь. Героя відспівували в Катерининській церкві тодішньої УПЦ КП – до московських священників російськомовна родина Лебедевих чомусь не захотіла звертатися.

Козацький Катерининський храм, немов брама до вічності при в'їзді до древнього Чернігова. Колись не без подиву почув, що саме слово "козак", як і багато інших в українській мові, має степове, половецьке походження і означає "захисник неба". Минають віки і тисячоліття, а наше небо продовжує звертатися до своїх оборонців. На мое глибоке переконання, в житті повинно бути якнайменше причин для майбутніх подвигів і якомога більше місця в наших душах для подвигів, уже здійснених.

**Ростислав МУСІЄНКО,
м. Чернігів**

Мета реалізації практики – дати місцевій молоді інструменти успішності, ознайомити з власними правами, можливостями реального життя, навчити здоровому дозвіллю, розширити коло можливостей для дозвілля та самореалізації молоді у сільській місцевості.

Цільова аудиторія – школярі, студенти, активна молодь, митці, творчі колективи, викладачі, громадські організації, органи державної влади, сироти, люди з інвалідністю, ветерани, соціальні працівники.

Напередодні Дня молоді у Чернігівській облдержадміністрації відбувся форум з організації молодіжної роботи, де Кіптівську об'єднану громаду представляла начальник відділу культури, молоді та спорту Ірина Дубик.

Заступник голови Чернігівської ОДА Андрій Подорван разом з директором департаменту сім'ї, молоді та спорту Андрієм Кужелем привітали учасників форуму "Кращі практики молодіжної роботи Чернігівщини 2020". Андрій Кужель у вітальному слові розповів про "Конкурс кращих практик молодіжної роботи Чернігівщини 2020", а також зазначив: "На розгляд ми отримали 37 практик від різних інститутів громадянського суспільства області. Хочу подякувати всім організаціям, установам, що взяли участь у конкурсі, поділилися успішним досвідом впровадження суспільно корисних іні-

У рамках проекту "Децентралізація та реформа культурних послуг", який реалізовується громадською організацією "Товариство дослідників України" у партнерстві з Міністерством культури та інформаційної політики України, було підготовлено тематичний збірник, який презентує успішні проекти, що об'єднали громади навколо спільних культурних цінностей. Вони допомагають зберігати культурну спадщину та дозволяють пишатися своєю громадою. У розділ "Шоукейс" потрапив досвід Кіптівської об'єднаної територіальної громади зі створення "Молодіжного простору".

“Молодіжний простір” – рулить!

ціатив, які вже сьогодні працюють задля захисту інтересів молоді”.

Під час заходу представники організації презентували свою роботу та ділилися досвідом створення молодіжних центрів, де молодь вчиться лідерству та волонтерству, відпочиває, розвиває вміння працювати в команді, бути справжнім громадянином своєї країни.

Під час презентації "Молодіжного простору" на базі Прогресівського сільського Будинку культури Кіптівської сільської ради Ірина Дубик зазначила, що з часу свого відкриття у 2017 році в активі простору вже ряд значних заходів, зокрема, у

квітні 2018 року відбувся візит учасників Чернігівської обласної виїзної конференції працівників закладів культури, під час якого було представлено простір, як сучасний напрямок роботи. Також до простору завітали працівники бібліотечних закладів Чернігівської області.

У липні 2018 року Молодіжний простір Прогресівського СБК представлений членам Ради Європи з питань молодіжної політики. Протягом 2019 року простір відвідали представники Всеукраїнської конференції директорів обласних Центрів народної творчості, делегації з Луганської, Донецької, Харківської областей. Крім того, на базі простору постійно відбуваються засідання громадської організації "Кіптівська жіноча спілка", активу Молодіжної ради, тренінги та навчання для

різних вікових та соціальних груп. У 2020 році постійними відвідувачами простору стали члени Молодіжної ради Кіптівської ОТГ з плануванням та обговоренням своєї роботи, написанням проекту до громадського бюджету та багато іншого. Все це заради того, щоб молодь мала можливість реалізовувати себе. Ми бачимо, наскільки успішним є цей проект, тому у наших планах є розширення "молодіжного простору" та створення філій у інших населених пунктах об'єднаної громади”.

Наприкінці зустрічі Андрій Подорван вручив Подяку Чернігівської обласної державної адміністрації "За вагомий внесок у реалізацію державної молодіжної політики в Чернігівській області та з нагоди Дня молоді" "Молодіжному простору" на базі Прогресівського сільського Будинку культури Кіптівської сільської ради. Крім того, у номінації "Змістовне дозвілля для молоді та молодіжне таборування" простір отримав перемогу у конкурсі.

Тож, за словами одного із учасників форуму: "Молодіжний простір" – рулить!" Вітаємо переможців з черговим успіхом та бажаємо активного розвитку молодіжного руху Кіптівської громади!

Ірина ДУБИК,
Кіптівська ОТГ

СИН

Доля накреслила Петрові Даневичу непрямі дороги горами і нетрями з успіхами і невдачами, злетами і падіннями, але він завжди пам'ятав, яких батьків він син, якого роду, якої землі представник.

шляхетного роду

Трепетні почуття він мав до неньки Марії Дмитрівни, матері і морального наставника для її дітей, доброї свекрухи і тещі для невісток та зятів, для яких вона теж була матір'ю, найкращою бабусею для онуків, одному з яких їй довелося замінити матір. Діти Марії Дмитрівни і Миколи Омеляновича Даневичів вирости здоровими, успішними і авторитетними, добрими і чуйними до людського болю, а онук Микола став заступником міністра молоді і спорту України.

Перше моє знайомство з Петром Миколайовичем Даневичем відбулося випадково у кардіологічному відділенні Центрального клінічного шпиталю МВС України 14 серпня 2000 року під час провідин ветеранів бойових дій в Афганістані, де якраз і він проходив лікування. Мабуть, таки Бог звів нас тоді, аби познайомилися два ветерани, у біографіях яких були спільні стежки.

Пройшло майже двадцять років нашої роботи, дружніх стосунків і корисної взаємодії. Багато було зроблено, організовано, видано.

Скажемо коротко про перші 50 років життя і служби Батьківщині Петра Миколайовича. Там було все: і босоноге дитинство, і праця разом з батьками та старшими братами-сестрами, і спортивні досягнення, і доглядання племінників, і допомога друзям, і перше кохання. Служба йому дісталася відповідальна, про яку писати можна під грифом "цілком таємно". Петро Миколайович у житті не загубився, користь Вітчизни приніс, брав участь у багатьох історичних подіях. Зупинимось сьогодні лише на його громадській діяльності, адже останню чверть свого життя він присвятив саме їй.

До Міжнародного громадського об'єднання інвалідів Чорнобиля "Промінь 2-5" на чолі з О.М. Зеленцовим Петро Миколайович приєднався у 1995 році і брав активну участь у заходах і діях інвалідів Чорнобиля. Завдяки його наполегливості у березні 1996 року об'єднання було зареєстроване Міністерством юстиції України і розпочало свою офіційну діяльність.

Потім Петро Миколайович включився

у роботу об'єднання ветеранів внутрішніх військ, які виконували свій обов'язок в Афганістані та Чорнобилі.

У квітні 2000 року була створена Асоціація ветеранів внутрішніх військ МВС України, у складі якої діяла Спілка ветеранів Афганістану, серед членів кожен другий був і учасником ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС. Ідея об'єднати зусилля ветеранів двох

категорій військ в одній організації уже вийшла за межі кола ентузіастів. Петро Даневич почав активно допомагати голові Спілки "афганців" Г. Даценку та фактичному керівнику "чорнобильців" М. Гришанкову у створенні структури, Статуту організації, виробленні основ та напрямів діяльності, запропонував дати їй назву "Афгано-Чорнобильське братство "Побратими", що і було прийнято на об'єднавчих зборах 17 жовтня 2000 року. А самого Петра Даневича було обрано заступником голови правління ГО "Побратими" з питань взаємодії з державними установами, громадськими організаціями та засобами масової інформації.

П.М. Даневич зібрав чималу колекцію портретів гідних людей-учасників ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС і на полігні на створенні філії Центрального музею внутрішніх військ в одному з приміщень, присвячену цим сторінкам історії військ, яку ми згодом назвали "Кімнатою пам'яті і слави" побратимів.

Щоб продовжити козацькі традиції свого роду, козак Гарбуза вступив до Міжнародної громадської організації

"Козацтво Запорозьке" під проводом Дмитра Сагайдака і брав активну участь у їхніх заходах. Відвідував храми і церкви, встановив тісні зв'язки з митрополитом Української православної церкви його святістю Володимиром, допомагав місцевій церкві у Новому Бикові, ніс слово Боже в середовище учнів Київської гімназії № 283, своїх побратимів, за що був нагороджений орденом Рівноапостольного Святого князя Володимира та орденами Нестора Літописця II і III ступеня. Душа патріота України покликана його до роботи у питанні виховання молоді на традиціях козацтва. Він почав співпрацювати з молодіжною організацією Козацтва Запорозького, яка створена за ініціативи Володимира Гнатюка – директора Київської гімназії № 283, що у Деснянському районі.

Проте, Петро Миколайович не обмежувався лише роботою з козачатами "Дніпровської Січі", його серце боліло й про інших дітей, позбавлених батьківської ласки і турботи. До річниць аварії на Чорнобильській АЕС 15 квітня 2005 року ним було організовано виїзд активу ГО "Побратими" до села Страхолисія Іванківського району Київської області.

Петро Миколайович мобілізував своїх друзів-побратимів і на поїздку до Бобрівці, де разом з сестрою Любов Миколаївною були почесними гостями святкового дійства.

Він є активним членом столичного "Чернігівського земляцтва", пишається своїми героїчними предками Іваном Мазепою, Кирилом Розумовським, Павлом Тичиною, видатними земляками сьогодення Героєм України Левком Лук'яненком, академіком Петром Кононенко.

Слід сказати, що і він гідний поваги своїх земляків, адже має відзнаку України – орден "За заслуги" III ступеня за участь у ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС, а за внесок у розвиток козацького руху на теренах України та активну участь у національно-патріотичному вихованні молодого покоління українців – звання генерала козацтва України.

Георгій ДАЦЕНКО,
заслужений працівник
культури України

Народився Валентин в маловничому місті Могилів-Подільський на Вінниччині. Батько – уродженець села Скоринець Чернігівського району, військовослужбовець. Мати – родом з села Бирине, за фахом фельдшер-акушерка, працювала спочатку в селі Скоринець, а в повоєнні роки за тим же фахом – у селі Бирине Новгород-Сіверського району. Він перейнявся любов'ю до нашого Сіверського краю, а відтак до України, хоча непосидючий характер і доля закидали його в різні краї.

Життєвий шлях Валентина Васильовича відзначається постійним прагненням до накопичення нових знань, до творчості. Після закінчення Биринської середньої школи він обрав професію фельдшера. Деякий час працював за фахом, але мріяв стати юристом. Адже в родоводі вже був випадок правогого служіння народowi: його прадід Роман Фесков (керівник волості) бажав, щоб хтось із його нащадків отримав професію юриста.

Тож і нащадок з 1961 по 1967 роки навчався у Пермському державному університеті ім. М. Горького, а з 4-го курсу розпочав фахову діяльність в органах прокуратури цієї ж області.

Вже тоді він успішно розслідував кілька резонансних справ, за що його прізвище було занесене до книги "Кращі слідчі прокуратури Російської Федерації".

З лютого 1968 по лютий 1974 року В.В. Головченко – старший слідчий прокуратури м. Чернігова, старший консультант із судової роботи відділу юстиції Чернігівського облвиконкому.

З листопада 1980 по лютий 1997 року – аспірант, старший науковий спів-

робітник Інституту держави і права НАН України. 14 січня 1983 року захистив кандидатську дисертацію за спеціальністю "Теорія та історія держави і права; історія політичних і правових вчень". 12 листопада 1992 року ВАКом України йому присвоєно звання "старший науковий співробітник". За сумісництвом три роки працював на посаді провідного спеціаліста Вищого арбітражного суду України, юридичним радником підприємства "Милосердя", консультан-

вченої ради МАУП. За вагомих особистих заслуг державності, Указом Президента України від 22 червня 2007 року В.В. Головченку присвоєно почесне звання "Заслужений юрист України".

Валентин Васильович брав участь у розробці шести успішно реалізованих законопроектів, рецензуванні проектів Конституції України, був науковим керівником і опонентом при захисті 25 дисертацій на здобуття вчених звань кан-

дидата юридичних наук і доктора філософії у галузі права. В Інституті права МАУП ним створена наукова школа з проблем формування правосвідомості та правової культури молоді. Ним було написано близько двадцяти монографічних досліджень, значна кількість наукових статей. Чимало наукових висновків і пропозицій автора увійшли до системи теоретично-прикладних знань і стали загальним науковим добром в галузі права. За результатами V Всеукраїнського конкурсу на краще юридичне видання 2002–2003 рр. Союзом юристів України він був удостоє-

ний премії в номінації "Юридичні колективні видання" за колективну монографію "Систематизація законодавства України: проблеми і перспективи вдосконалення".

Валентин Васильович – багатогранна людина і за своїми інтересами. Він із задоволенням займався спортом, пішми та велосипедними прогулянками, боксом, риболовлю. Колись тішив молодю грою на гармоні – полька, вальс, краков'як, карапет піддавалися гармоністу. Його шанують земляки, колеги, люблять дочки, рідні та близькі. Як і раніше, Валентин Васильович цікавиться літературою, історією, мистецтвом. Як правник, він занепокоєний порушенням прав людини, станом дотримання Конституції України, чинного законодавства, загальною соціально-економічною та політичною ситуацією в нашій державі. Інколи виливає душу в поетичних рядках.

Тож щасливих Вам днів і ночей, шановний земляче, на многії літа!

Микола ЗАСУЛЬСЬКИЙ,
голова Новгород-Сіверського відділення

СПРАВЕДЛИВІСТЬ – ЙОГО КРЕДО

Серед поважних членів нашої земляцької родини є й відомий правник, кандидат юридичних наук Валентин Васильович Головченко, якому жаркої серпневої пори виповнюється 80 років. Мені ж, як керівнику Новгород-Сіверського відділення земляцтва, особливо приємно сказати про нього вітальне слово, бо ця заслужена людина є членом нашого колективу не тільки формально, а й за покликом душі.

том Київського Інституту громадського здоров'я, третейським суддею при Київській торгово-промисловій палаті. Був членом вченої ради Інституту проблем молоді, Української Асоціації викладачів права, Всеукраїнської громадської організації "Українська асоціація міжнародного права". Нині є членом Союзу юристів України.

У 1997–2003 та 2006–2011 рр. В.В. Головченко – науковий консультант суддів Конституційного суду України. З 2003–2006 – декан і професор Інституту права МАУП, член спеціалізованої

Ювілейні заходи у Сосниці

1 липня виповнилося 100 років Сосницькому краєзнавчому музею імені Юрія Степановича Виноградського.

Будинок, у якому зараз знаходиться музей, був побудований на кошти земського лікаря Щербакова у 1869–1870 роках. З 1890 року він належав князю Петру Волконському. В 1899 році був капітально відремонтований, про що свідчить дата на металевій прикрасі при вході до будинку. Останнім, кому належав будинок, був лікар Павло Ольденборгер.

1 липня 1920 року рішенням Сосницького повітового комітету в ньому відкрили музей. Засновником музею став Юрій Степанович Виноградський – юрист за професією, а за покликанням – історик, краєзнавець, діалектолог і музейний діяч. Спочатку це був історико-археологічний музей, а з 1947 року він став краєзнавчим. Музей має два відділи, які розміщені у шести залах.

Відділ природи ґрунтується на матеріалах, що характеризують особливості будови краю, рельєфу, ґрунту, рослинного та тваринного світу Сосниччини.

Саме з нагоди 100-річчя з дня заснування, аби привітати музей з ювілеєм, завітали представники місцевої влади, колеги з сусідніх районів і друзі з багатьох куточків України. Усі виступаючі у вітальному слові розповідали про події, які передували появі музею, згадували свої історії з дитинства, пов'язані з музеєм, бажали закладу процвітання та подальшого розвитку.

Не обійшлося свято й без представників Сосницького відділення Чернігівського земляцтва – Василя Амелченка і Ольги Чепіги. Знаковим є те, що впродовж останнього десятиліття очільник Сосницького відділення Чернігівського земляцтва Олексій Орехович доклав чимало зусиль, щоб відремонтували фасад будинку музею, до 140-річного ювілею Юрія Виноградського була встановлена пам'ятна дошка, а в самому музеї з'явився комп'ютер і цікаві експозиції, присвячені відомим землякам, зокрема: Борису Смирнову, Василю Тарасенку, Тимофію Хандозі та Борису Іваненку.

До речі, Олексій Федорович також подбав, щоб Сосницькій дитячій му-

зичній школі присвоїли ім'я нашого відомого земляка Марка Федоровича Полторацького і на фасаді приміщення школи встановили пам'ятну дошку.

У самій же школі є музейна кімната, в якій відвідувачі після оглядин експозицій краєзнавчого музею мають змогу детальніше ознайомитися з життєвим шляхом Марка Полторацького.

Аліна ПОДА,
директор Сосницької дитячої
музичної школи
ім. М.Ф. Полторацького

Книжки – музею

Сьогодні надсучасний Музей становлення української нації – перший в Україні інноваційний музей історії, де минуле поєднується з сучасними технологіями, поповнився книгами "Літопис доль та днів минулих", присвяченими воїнам – уродженцям Чернігівського району, які відзначені бойовими нагородами, здобутими на фронтах Другої світової війни.

А презентували їх голова Національної Ради жінок України Людмила Порохняк-Гановська та голова молодіжного відділення Товариства "Чернігівське земляцтво" Валерій Демченко за дорученням одного з укладачів Андрія Курданова.

Валерій Демченко зазначив, що видання побачило світ, у тому числі, завдяки столичному Чернігівському земляцтву, до якого й долучилася Національ-

на Рада жінок України. У книзі описані не лише історичні події, а й життя уродженців Чернігівського району, які були відзначені бойовими нагородами. "Була проведена кропітка робота. Дехто вперше з книги дізнався, що їхні родичі були нагороджені орденами і медалями", – резюмував Валерій Андрійович.

Директорка музею Наталія Пономаренко ознайомила гостей з експозиціями. Їх склали 100 видатних українців від

княгині Ольги до сучасних неординарних постатей нашої країни. Всі історичні сюжети в музеї відтворені за описами істориків і підтверджені науковими організаціями. Вона підкреслила, що нині ми маємо нагоду об'єктивно відтворити справжню історію України та її роль у формуванні європейської спільноти, показати яскраві історичні події та постаті, якими може пишатися наш народ.

Наш кор.

Місто Городня Чернігівської області – маленька цяточка на карті України, райцентр з кількістю жителів 12,6 тисяч чоловік. Але тут є що показати гостям, та й самі жителі Городні далеко не все знають про пам'ятні місця свого міста. Тим більше, що про збереження й популяризацію свого краю раніше мало хто дбав.

Городнянщина запрошує...

Городнянський історико-краєзнавчий музей був створений у 1979 році. Згідно постанови колегії Міністерства культури УРСР від 28 березня 1980 року музей удостоєний звання "народного". Це звання було підтверджено за підсумками переатестації музеїв у 1991 році Постановою колегії управління культури Чернігівського облвиконкому від 31 травня 1991 року.

Розпорядженням Городнянської районної державної адміністрації від 15 травня 2001 року у зв'язку з непридатністю до використання приміщень Городнянського історико-краєзнавчого музею, неможливістю забезпечення незалежної охорони та недостатнім фінансуванням було ухвалено рішення передати музейні експонати відділу освіти та створити музей на базі Городнянської середньої школи №1.

Завдяки наполегливій ініціативі керівництва районної ради та краєзнавцям району 19 липня 2007 року розпорядженням райдержадміністрації "Про збереження і відкриття районного музею" було виділено приміщення для нього. Музей розташований у пам'ятці історії місцевого значення XIX ст. – будівлі колишнього міського голови та благодійника М.П. Писарева. Приміщення музею складається з п'яти залів, які розповідають відвідувачам про історію, культуру, побут Городнянщини. Фонди музею нараховують майже 5500 одиниць збереження.

Увійшовши до музею, ми потрапляємо у рекреацію, яка умовно розділена на дві частини. Ліва – задіяна під виставковий простір, центральна – візитна карта Городнянщини, яка з допомогою карти району, герба, якоря презентує Городнянський край.

Наступна експозиція найбільша, яка займає три зали. Це "Городня від найдавніших часів до 30-х років XX ст.", "Селянська хата" та "Міщанська кімната". Тут представлені археологічні пам'ятки Городнянщини, розповідається про Городнянську козацьку сотню, Городнянський повіт, про народні промисли і ремесла, етнографічні особливості місцевості.

Креативно підійшли працівники музею до створення експозиції "Розвиток торгівлі в місті". Крім документів, світлин, створено інтер'єр (фрагмент) торгової лавки, який безумовно викликає зацікавлення відвідувачів. Пріоритетним є відображення побуту, який дає змогу відвідувачам відчувати дух епохи, світогляду тієї чи іншої групи людей. Тому в експо-

зиції є інтер'єр селянського приміщення та інтер'єр кімнати, в якій могли проживати городяни, зайняті у сфері освіти, культури, медицини. Шафа, ліжко, стіл, стільці, швейна машинка, дзеркало та інші оригінальні експонати складають ансамбль помешкання міського жителя Городні. Насиченість інтер'єру селянського помешкання та міщанської кімнати доповнює експозицію і неодмінно викликає цікавість у відвідувачів.

Наступна зала містить експозиції, присвячені Другій світовій війні, під час якої загинуло 8425 жителів Городнянщини. Численні документи, фотографії, різні речі часів війни розповідають про жакливу трагедію нашого краю. Цікавою, беззаперечно, буде Книга Пам'яті зі списками загиблих жителів району та бійців Радянської армії, які звільняли наш край від фашистських загарбників, Героїв Радянського Союзу, уродженців Городнянщини.

В останньому залі фрагментарно відображене соціально-економічне становище Городнянщини 60-х років минулого сторіччя – перше десятиріччя XXI ст. Домінантою експозиції є комплекс, присвячений Л.Г. Лук'яненку, уродженцю села Хрипівка, одному з організаторів Гельсинської спілки, дисиденту, голові Української республіканської партії, послу України в Канаді, Герою України та автору Акту проголошення Незалежності України. Крім численних фото і документальних матеріалів, експонується камера для утримання політичних в'язнів (імітація). Комплекс експонатів справляє неабияке емоційне враження на відвідувачів.

Та повернемося в історичне минуле самого міста. Городня – давнє поселення. В основі назви міста – давньоруське слово "город" – "загороджене місце, огорожа". Тут були знайдені залишки людської діяльності епохи неоліту (V–IV тисячоліття до н.е.), бронзи, раннього заліза (юхновської культури V–II ст. до н.е.), а також поселення часів Київської Русі. Зберігся літописний запис 1153 року, у якому, ймовірно, йде мова саме про поселення Городню. Наступна писемна згадка датується 1552 роком, коли в складі московського війська в Казанський похід йшли "боярские дети Городни и Мощеници".

На території міста знаходиться пам'ятний знак, який усі городнянці називають "Гармати". Його встановлено на честь учасників війни 1708–1709 років. Він являє

собою три зварені стволи чавунних гармат поч. XVIII ст., встановлені на мурованому постаменті. До 1882 року гармати зберігалися у місцевому поліцейському управлінні, потім лежали на міській площі. А в 1888 році їх встановили у сквері, де на той час був в'їзд у місто. Тепер тут проходить вулиця Армієвська, колишня назва цієї вулиці – "Солдатська слобідка". Цю назву, ймовірно, дало поселення солдатів, які йшли у відставку після довготривалої служби в царській армії.

Городню не можна уявити й без славетного педагога Костянтина Ушинського, саме тут він з'явився на світ, щоб знайти вічний спокій у Києві.

Поряд з будівлею військкомату встановлено пам'ятний знак на честь відомого українського поета, нашого земляка Абрама Кацнельсона. Цей знак було відкрито у січні 2014 року до 100-річчя від дня народження поета. На камені – брила з рожевого граніту з висіченою з чорного габро розкритою книгою з написами: зліва – про те, що неподалік від цього місця стояв будинок, у якому проживав А. Кацнельсон, справа – уривок вірша поета.

Принагідно згадаємо про колишні навчальні заклади міста. Це: Городнянське вище початкове училище, засноване в 1814 році як дворянське, про чоловічу та жіночу гімназії. Педагогічний технікум існував з 1922 по 1954 рік у приміщенні чоловічої гімназії; зоотехнікум (з 1929 по 1938 рік), школа бухгалтерів (з 1937 по 1949 рік); школа медсестер (з 1937 по 1960 рік); міжрайонна школа садівників та лісоводів (з 1946 по 1956 рік). Отож до 60-х років у місті були різнопланові навчальні заклади.

Перший пам'ятник Кобзареві було відкрито ще в 1965 році у парку по вул. Леніна (зараз вул. Троїцька), демонтовано в 1976 році. Пам'ятник, який є нині, з'явився на подвір'ї школи в 1982 році. Взагалі Т. Шевченко бував у нашому місті в 1843, 1846 роках. Так, у квітні 1846 року Тарас Григорович приїхав у Городню із Седнева з метою змалювання пам'ятників старовини. Поета цікавили насамперед городнянські кахлі, гармати Петра I, церкви. Саме городнянські кахлі згадував Шевченко в своїх "Археологічних нотатках".

А що ж це за кахлі? Це був відомий городнянський промисел ще з XVIII століття. Вироблені з глини рельєфні й мальовані кахлі городнянських майстрів вивозилися до багатьох міст

України, Росії та Білорусії. Вони використовувалися для оздоблення печей на зразок голландських.

Вулиця Василя Чумака, яка відома з XIX століття, раніше називалася Прогонна (бо проходила через всю тодішню Городню) і об'єднувала 2 нинішні: Чумака і Петрівську. Пізніше вулиця називалася Гімназичною, тут з 1907 року в одному з будинків розміщувалася чоловіча класична гімназія. У ній навчалися діти переважно привілейованих верств населення. Гімназія утримувалася на кошти, що надходили від держави, повітового земства та плати за навчання (80 крб. на рік) і шкірою (кожею).

У шкільну програму входили: математика, фізика, історія, географія, іноземні й давні мови. У 1914–1918 роках тут навчався український поет Василь Чумак – уродженець Ічні, автор віршів та оповідань (вийшла єдина книга поета "Заспів"), розстріляний денікінцями у Києві в 1919 році. На будівлі – меморіальна дошка Василю Чумаку, відкрита у

1965 році. Пізніше в приміщенні гімназії розміщувалася єдина трудова школа, педагогічне училище. Зараз тут Городнянський навчально-реабілітаційний центр, відкритий у 1960 році як допоміжна школа-інтернат.

В 1911 році в місті була відкрита жіноча гімназія. Курс навчання відповідав чоловічій гімназії, крім давніх мов, які дівчатка не вивчали. Гімназія мала 7 класів і утримувалася за рахунок держави, повітового земства, плати за навчання.

Знаходячись у центрі міста, бачимо храм Святої Трійці, який розміщувався на місці сучасного триповерхового

Будинку культури. Храм Трійці мав три побудови. Час спорудження першого невідомий, він згорів у 1696 році. На його місці в 1732 році побудований другий дерев'яний храм, у 1752 році розписаний з середини і перероблений ззовні українським художником Григорієм Стеценком, який перетворив храм на яскраву архітектурну споруду у стилі барокко. У 1874 році споруджено мурований семиглавий собор на кошти місцевого купця-мецената Павла Писарева. Збереглася фотографія Троїцького собору 1909 року, яка дає уяву про красу та величавість споруди. На жаль, храм було зруйновано в 1936 році.

У створенні сучасного обличчя міста брав участь Михайло Степанович Трухан – художник-городнянець, автор кількох пам'ятних знаків. Серед них – пам'ятний знак афганцям-землякам, відкритий у 2004 році. У 2009 році на цій вулиці був відкритий пам'ятний знак ліквідаторам аварії на Чорнобильській АЕС.

У будівлі сучасної дитячо-юнацької спортивної школи знаходився будинок народної тверезості, споруджений в кінці XIX століття на кошти князя Орбеліані. Тут діяв народний театр (режисер і керівник Ісидор Орбеліані), з 1916 року ним же відкритий у цьому приміщенні кінематограф. З 1919 року у цій будівлі – народний дім, потім – районний Будинок культури, а з 1985 року – дитячо-юнацька спортивна школа, у секціях якої займаються багато талановитих дітей. На фасаді спортивної школи знаходиться меморіальна дошка Герою Радянського Союзу часів Другої світової війни О.П. Жижкуну (1923–1945).

То ж запрошуємо до нас на Городнянщину...

Ольга СМАЛЬ,
директор КЗ "Городнянський
історико-краєзнавчий музей"

Одним із активних будівничих української державності був Ісаак Прохорович Мазепа – політичний і державний діяч, голова уряду Української Народної Республіки періоду Директорії (від серпня 1919 до травня 1920 року). В історичній постаті Ісаака Мазепа ми бачимо непохитного борця за національну українську справу, борця, який народився на межі, де проживають три слов'янські народи і, зберігаючи на все життя свій українсько-білоруський діалект, назавжди зберіг любов до свого отчого краю, до своєї рідної землі, до свого народу.

Біля витоків незалежності

Ісаак Прохорович Мазепа народився 16 серпня 1884 року в селі Костобоброві Новгород-Сіверського повіту Чернігівської губернії в багатодітній міщанській сім'ї козацького походження. Батько був працюючим і мав міцне господарство, поратися йому допомагав старший брат Ісаака Карпо. Молодший брат Каленик, щоб уникнути служби у війську перед Першою світовою війною, емігрував до Америки. Були в Ісаака ще сестра і один із молодших братів, але доля їх невідома. Батько забезпечив сину навчання у Новгород-Сіверській бурсі, а згодом і в Чернігівській духовній семінарії. У 1904 р. І. Мазепа вступив на факультет природничих наук Санкт-Петербурзького імператорського університету. Ще будучи студентом Ісаак став членом Української соціал-демократичної робітничої партії (1905) у Санкт-Петербурзі. Тоді ж він познайомився з Миколою Поршем, Симоном Петлюрою та іншими відомими українськими діячами. У Санкт-Петербурзі він зустрів студентку медичного інституту Наталію Сингалевич, дочку священника з Поділля, яка теж була членом УСДРП, і одружився з нею.

У 1910 році І. Мазепа закінчив навчання в університеті і разом з групою молодих агрономів був відряджений Санкт-Петербурзьким міністерством хліборобства до Австрії, Німеччини, Данії і Швеції для вивчення передового досвіду в сільському господарстві.

Повернувшись із-за кордону, І. Мазепа у 1912–1914 рр. працює в Нижегородському губерніальному земстві, з 1915 р.

– у Катеринославській губернії на посаді агронома губернского земства в установі для постачання армії. Ця посада гарантувала від призову до армії і паралельно давала можливість налагоджувати зв'язки з місцевою нелегальною організацією УСДРП, яка розгорнула широку антивоєнну пропаганду.

Продовжуючи політичну боротьбу, І. Мазепа виступав на селянських зборах та з'їздах, підтримуючи вимоги національно-територіальної автономії України. Після утворення Української Центральної Ради у Катеринославі (нині місто Дніпро) розгорнув широку діяльність по залученню українських політичних партій до проведення губернского національного з'їзду Катеринославщини, який відбувся 21–22 травня 1917 р. На серпневих 1917 р. муніципальних виборах до Катеринославської думи І. Мазепа став одним із 9 депутатів – членів українських партій, увійшов до губернской земської управи (серед 8 членів тільки троє були українці), а також був обраний до Катеринославської ради робітничих і солдатських депутатів.

Під час грудневих боїв з більшовиками у Катеринославі І. Мазепа разом із представниками інших українських політичних партій ходив на переговори між штабами протиборчих сил. Після встановлення у місті влади більшовиків І. Мазепа перейшов на напівлегальне становище і продовжував виконувати свої обов'язки в Думі і земській управі аж до їхнього розпуску в березні 1918 р. На II Всеукраїнському з'їзді Рад в Катеринославі (17–19.

III.1918) у своїй промові критикував російсько-більшовицьку окупацію і заявив, що Україна не бажає опіки московських комісарів і що саме наступ російських військ змусив УЦР підписати Брестський мирний договір.

Після звільнення Катеринослава від більшовиків (квітень, 1918) у місті було створено Губерніальну Революційну Раду, яку очолив І. Мазепа. Однак проіснувати цій установі довго не судилося. Адміністрація гетьмана П. Скоропадського у Катеринославі була налякана поразками німецького та австро-угорського війська і виступу українського збройного руху в самому місті. У жовтні 1918 р. І. Мазепа заарештували, але через деякий час відпустили. У січні 1919 р. його було обрано делегатом Конгресу трудового народу України.

Особливо яскраво розкрився талант І. Мазепа як організатора на посаді міністра внутрішніх справ Директорії в уряді Бориса Мартоса. На новій урядовій посаді він уважно вивчав політичну ситуацію в Україні, окупованій поляками і російськими арміями – червоною та білою. За дорученням нового міністра гінці з Кам'янця, де перебувала Директорія, відвідували Кубань, Кавказ та Великоросію. На пропозицію І. Мазепа у травні 1919 р. уряд ухвалив закон про Державну інспекцію у війську. Крім того, 25 липня Радою народних міністрів УНР був ухвалений закон про тимчасові штати та Статут Кошу охорони республіканського ладу в Україні.

Незважаючи на тяжкий період в історії української держави

того часу, органи МВС мали досить міцну матеріально-технічну базу, створену завдяки старанням І. Мазепи. Багато зробив міністр особисто і для організації народної самооборони. У червні 1919 р. Рада народних Міністрів видала "Наказ про народну самооборону". Згідно з наказом у кожному селі чи містечку організовувалися загони охорони, до складу яких входило все їхнє чоловіче населення.

Та, незважаючи на всі міністерські досягнення І. Мазепи, справи Директорії склалися дедалі гірше. Тоді наказом Директорії прем'єр-міністром було призначено І. Мазепу. Одночасно він залишався і міністром внутрішніх справ. Директорія у спеціальному "рескрипті" на ім'я прем'єра наголосила на необхідності утворення коаліційного уряду.

Несподіваний відступ військ УНР з Києва і перспектива подальших втрат території не стимулювали у галичан бажання працювати в єдиному уряді. Все ж таки вересень–листопад 1919 р. виявилися особливо плідними у діяльності голови уряду І. Мазепи. 30 вересня 1919 р. був прийнятий законопроект про відміну станів в Україні, а 10 жовтня розглянутий проект присяги Директорії, уряду й армії. 17 жовтня прийнято рішення про державні архіви, про відведення землі власникам підприємств і т. п. Під тиском більшовицьких військ уряд УНР разом зі своїми установами і всім державним майном став поступово переміщатися на територію, зайняту польськими військами. 15 листопада 1919 р. Директорія фактично розпалася. Верховне командування справами республіки перейшло до головного отамана Симона Петлюри. 4 грудня уряд І. Мазепи визнав недоцільним утримувати регулярний фронт і прийняв рішення перейти до партизанських форм боротьби в тилу ворога. Прем'єр І. Мазепа і частини урядових установ залишилися по ту сторону фронту. С. Петлюра своїм наказом 12 грудня 1919 р. призначив Андрія Левицького, голову дипломатичної місії у Варшаві, "тимчасово виконуючим обов'язки глави уряду".

Таке рішення не сприяло консолідації сил УНР. Політичні погляди тепер уже фактично двох прем'єрів суттєво відрізнялися. І. Мазепа різко засуджував ступінь поступок, на які погодився А. Левицький, і в знак протесту на засіданні Ради Міністрів 20 травня 1920 р. ще в ранзі прем'єра заявив про відставку свою і всього кабінету. Обов'язки прем'єра І. Мазепа виконував до 28 травня 1920 р., після чого С. Петлюра висловив йому щирі подяку "за велику історичну працю". Після відставки І. Мазепа відбув за Збруч і з листопада 1920 р. поселився у Львові, де працював у бібліотеці НТШ. У 1921 р. І. Мазепа побував у Берліні, Відні,

Празі, де зустрівся з В. Винниченком, М. Грушевським та М. Шаповалом. Влітку 1921 р. його дружині, яка до цього проживала у Катеринославі, разом із двома дочками вдалося пе-

займатися наукою. Результатом став захист докторської дисертації в Українському вільному університеті у Празі зі спеціальності "Право і суспільні науки". З 1935 р. впродовж наступних десяти років Ісаак Прохорович – доцент Українського технічно-господарського інституту в Празі, а з 1946 р. – професор технічно-господарського інституту в Баварії.

Переїзду з Чехословаччини до Німеччини передувала трагічна подія в житті Ісаака Прохоровича: під час бомбардування американською авіацією Праги загинули дружина і двоє онуків. Переїхавши до Регенсбургу та залишившись без сім'ї, І. Мазепа активізував свою політичну діяльність. Утворивши Українську Національну Раду на чужині, Ісаак Прохорович з 1948 р. був першим головою її виконавчого органу. У вересні 1947 р. І. Мазепа з Регенсбурга переїхав до Аугсбурга, де 16 липня 1948 р. відкрилася перша сесія Ради, виконавчий орган якої він очолював з червня 1948 р. по 1950 рік. Одним із основних завдань цієї організації вважала розповсюдження інформації про Україну. У 1950 р. І. Мазепа став засновником Української Соціалістичної партії.

Поряд з професійними агрономічними виданнями І. Мазепа залишив цілу низку історичних і публіцистичних праць про національно-визвольну боротьбу українського народу часів Центральної Ради та Гетьманату. Серед них "Більшовизм і окупація України" (1922), "Підстави нашого відродження", "Україна в огні й бурі революції" (1941, 1952) та інші.

Помер Ісаак Прохорович Мазепа 18 березня 1952 р. і похований в Аугсбурзі.

Володимир ПОЛОВЕЦЬ,
доктор історичних наук,
м. Чернігів

І. МАЗЕПА УКРАЇНА В ОГНІ Й БУРІ РЕВОЛЮЦІЇ

1917-1921

ПРАГА 1942

рейти Збруч і поселитися у Львові. У березні 1923 р. І. Мазепа переїхав у Прагу. Незабаром туди прибула і його сім'я.

У Чехословаччині І. Мазепа брав активну участь у роботі соціалістичного робітничого Інтернаціоналу, зокрема Марсельському (1925 р.) та Брюссельському (1928 р.) конгресах. На конгресах він відстоював думку, що найкраща гарантія демократичного мирного розвитку Європи – утворення незалежної і демократичної України.

Постійно піклуючись про двох дочок і дружину, І. Мазепа продовжував

Прекрасного

Збірка поетичних творів 59 авторів із загадковою назвою "Сонячне і дощове" побачила світ завдяки заслуженому журналісту України, колишньому редактору "Нашого слова" Сергієві Народенку. Книга – відкриття нових імен і побачення з добре знаними майстрами слова.

багато не буває

З ацікавлено гортаю ошатну книгу, яка нарешті пододала коронавірусні перепони і з рук Івана Кужільного потрапила до рук її авторів – колишніх і нинішніх журналістів чи не в кожному райцентрі Чернігівщини.

"Сонячне і дощове"... І того й іншого буває багато, а воно прибуває, або ж мало, а його хочеться ще. Отож, у природі як і в творчості.

Як зазначає упорядниця видання Наталія Авер'янова, далеко не всіх журналістів сіверського краю, хто, крім газетних матеріалів, ще й вірші писав, вдалося охопити цією книгою. Проте видання заслуговує на увагу хоча б через те, що в ньому акцентовано увагу саме на поєднанні журналістики з поезією. Суха газетярська щоденщина не вбила поетичні джерела, що й газетні матеріали приходили до читача оздобленими перлами поетичних знахідок, а відтак ставали більш задушевними, привабливими і читабельними.

Багато журналістів видали поетичні збірки і поповнили ряди Національної спілки письменників України, а Дмитро Іванов і Леонід Горlach навіть удостоєні найвищої літературної відзнаки за поетичну творчість – Шевченківської премії.

І хоч в одному з віршів Д. Іванов пише:
**Не хоче з нами щастя зустрічатись
І навіть усміхнутись не бажа,**
смію підтвердити, що все-таки ми були

щасливими! Бо квітуча молодість – то і є неповторне щастя людське.

По суті, те ж саме стверджує і Леонід Горlach у знаменитому своєму вірші:

**Я так давно у житті не лежав –
У голубому просто неба житі.**

Це ж така безмежність!.. Така безтурботність!.. Такий внутрішній спокій!.. А головне – простір для творчості!

Переважає більшість авторів так чи інакше пов'язана з Ніжином: хто – з народження – як Петро Пулінець чи Віктор Кириєнко, та в основному – через університет, який вони закінчували, проходячи поетичний гарт у літературній студії під керівництвом Дмитра Наливайка, Павла Сердюка, Олександра Астаф'єва чи Олександра Гадзінського.

Та скільки б не говорили про поезію, краще самим по смакувати родзинками.

Людмила Власко з Коропщини:
**Та любов, як осінь, – пані вередлива,
То жарка, мов полум'я,
То – холодна злива...**

Любов Довбенко з Чернігова:
**Забрести б у чиєсь дитинство,
Стати б горщиком в зорях
над тинном.**

Катерина Дурас із Прилук:
**Промайни наді мною
Тендітними крильцями дива...**

Ганна Жагловська з Ніжини:
Мені хуртовина про тебе співає...

Станіслав Закусило з Малої Дівиці на Прилуччині:

**Мить горить прошита –
Аж за сивий передзвін
Бабиного літа.**

Юлія Заліська з Чернігова:

**Сонця палюче проміння розбило
Скло.**

Юлія Ігнатенко з Чернігова:

**Ти мене заховай до якоїсь там
книжки...**

Григорій Каліш із Прилуччини:

**Тісно щастю було у серцях матерів,
Мов у травні весняному квітові.**

Олексій Маслов із Чернігова:

**І невідоме відповідало мені людським
Голосом.**

Валентина Меркулова з Чернігова:

**Грузька стежина злякано пручалась,
Чіплялася до стоптаних чобіт.**

Олексій Нестеренко з Носівки:

**Лише линові сниться літній спокій
З тепла тополь, що в річку опада.**

Василь Нікітін із Коропа:

**Україно моя! Із твого генетичного коду
До клітинок твоїх полинове минуле тече.**

Лідія Петренко з Варви:

**А сьогодні зима,
Як мара, на порозі...**

Віктор Попок із Чернігова:

**Мене ці вірші, як оброки, вижали
І, як абреки, вицідили кров.**

Іван Присяник із Бахмача:

**Мене уже не гриють твої очі
І губ твоїх не прагну я давно.**

Володимир Сапон із Чернігова:

**Тій дівчині, яку вже не покличу,
Дарують листя клени золоті.**

Василь Струтинський із Чернігова:

**Цей куцунечко каплиця,
Де бджоли моляться богам.**

Людмила Сіра з Чернігова:

**В своєму домі важко стало дихать,
Злидений побут остологанів.**

Валентина Соломаха з Чернігова:

Гілкою калини пригорнусь до тебе.

Віктор Татарин із Корюківки:

**Одне не можу зрозуміти,
Чому твої слова втекли у вирій?**

Анатолій Хоменко із Корюківки:

**Далекий час, у всьому – рамки,
Представити нема кому...**

Наталія Цілина з Талалаївки:

**І в тихих шатах надвечір'я,
Коли і снам, і помислам привілля...**

Тетяна Чумак із Ічні:

**Згублюся на заросених стежках,
На тім шляху, що чебрецем пропах.**

Василь Щербонос із Чернігова:

**Забувши про діла буденні,
Ввійти в зелені лабіринти...**

Володимир Ященко (Сенцовський) із Борзни:

**За довге літо наша річка
Піщану виплела косу...**

Образно. Лаконічно. Хвилююче. І в кожного – свої відтінки. А разом – поетичний вінок Чернігівщині. Справді, прекрасного не буває багато.

Анатолій ШКУЛІПА,
м. Ніжин

Тепер і бутівчани

Нерідко трапляється так, що людина має залишити рідну землю. Деякі з людей залишають Батьківщину назавжди, деякі повертаються. Але в будь-якому випадку вони не повинні забувати рідний край, своє коріння.

мають свою книгу

Рідний край – це рідна земля, місце, де ти народився та пройшли твої дитячі роки. Це та вулиця, той будинок, з якого щоранку бігав до школи й куди повертався, це твій рідний дім, де жила чи живе твоя сім'я. Там вільно дихається, там легко й радісно жити. Рідний край часто асоціюється з дорогим і милим серцю містечком. Це час мрій і фантазій, пов'язаний з відчуттям абсолютного щастя. Спогади про нього занурюють у безтурботне дитинство.

Найчарівнішим куточком на землі для людей, які народилися і провели своє дитинство в селі Бутівка, що на Сосничині, є рідне село. Цей край дав світові відомого письменника Олексу Десняка. Звідси родом відомі доценти та доктори педагогічних наук, майори та полковники, майстри спорту, економісти та лікарі. У цей край закохані співучі та працьовиті люди, які нині там мешкають.

Людина пише історію чи історія створює особистість – важко визначити, але істинним є одне: час минає, а

історія залишається. Як і кожен населений пункт Чернігівщини, село Бутівка має свою унікальну історію. Довгий час досліджував історію села, яка покладена в основу цієї книги, вчитель історії, великий життєлюб і пошуковець Михайло Іванович Тимошенко. Продовжив

справу колишній директор місцевої школи Анатолій Михайлович Ветров за підтримки вчителів Валентини Телегуз та Валентини Чабак. Ось так і з'явилася книга "Усміхнися, Бутівко, і ви, бутівча-

ни". Макетування та видання книги здійснено працівниками Сосницької центральної бібліотеки.

Анатолій Михайлович щиро вдячний заступнику голови Чернігівського земляцтва Олексію Ореховичу за редагування стислого дослідження про село та розміщення його на земляцькому сайті 27 лютого поточного року. Багато відвідувачів сайту ще тоді ознайомилися з цим дослідженням і зробили певні поради та зауваження. Автор доопрацював дослідницький матеріал і збагатив його світлинами.

Земляки можуть ознайомитися з виданням у Сосницькій центральній бібліотеці та бібліотеках сіл Бутівка, Велике Устя та Кириївка Сосницького району. А користувачі Інтернету з будь-яких куточків світу можуть ознайомитися з книгою на сторінці "Видання земляків" сайту Чернігівського земляцтва, яке наступного року відзначатиме свій 25-річний ювілей.

Лідія ХОЛЕЦЬКА

Допоки живе людина, створюється історія! Змінюються часи, чарівний світ дитячих років залишається у згадці, як казка, яку можна переказувати своїм дітям, онукам, проте потрапити туди неможливо...

Запрошує музей "Малятко"

Створенню музею дошкільної освіти у с. Рівнопілля Чернігівського р-ну першочергово спонукало те, що майбутні покоління мають знати: дошкільна освіта – це перша сходинка до самопізнання, самовизначення дитини. А вдруге кожен відвідувач, скільки б йому

не було років, може в реальності "доторкнутися" до свого дитинства, прослухати музичні твори на програвачах, які давно не використовуються в побуті.

Завітати в казковий світ дитинства сьогодні – це можливо. Там ваші спогади оживуть одразу. Кожна іграшка має свою історію, специфіку створення, а ще цікаво те, що в музеї зберігаються іменні іграшки відомих людей (улюблені іграшки їх дитинства), які сьогодні працюють в Чернігівському районі.

А ще в музеї можна поринути в минуле та сьогодні одночасно. Фотосюжети розкажуть вам про життя закладів дошкільної освіти в районі з часу їх створення. Також у музеї зберігається унікальний матеріал "Книга про дошкільні навчальні заклади Чернігівського

району", яка містить історичні довідки про методичну роботу, практичну діяльність і взагалі цікаве життя дошкільників, починаючи з 1899 року і до сьогодні.

Так, це не вигадка. Запрошуємо на гостину.

Валентина БОГДАН

Вислів "де два українці, там три гетьмани" відомий усім. І зміст його нібито зрозумілий кожному. Проте, закладений у ньому парадокс не дає спокою дослідникам. Скажіть, будь ласка, про скількох українців тут йдеться: двох, трьох чи п'ятьох?

Математична логіка безсила: два, нібито, не може дорівнювати трьом. Але це за логікою учня першого класу, знайомого з арифметикою. Деяким же фахівцям з вищою освітою, зокрема, суддям Конституційного суду, це не видається беззаперечним. Свого часу вони і дві каденції Президента України Леоніда Кучми на пальцях не змогли правильно порахувати.

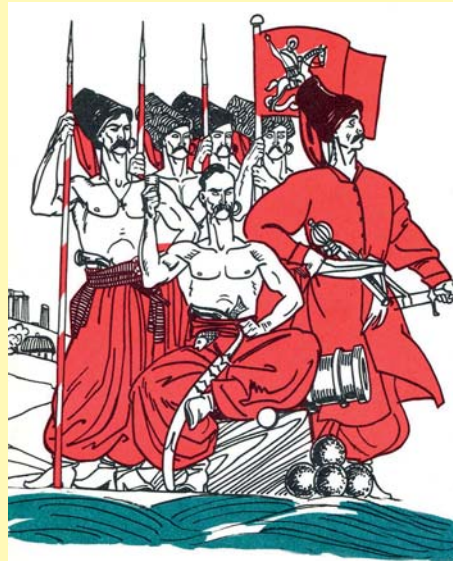
Продовжимо семантичний розбір речення. Тут не обійтись без знання географії, історії, логіки та філософії. Насамперед, де перебувають ті українці: у Києві, Галичі чи Хуторі Михайлівському? Потім доречними будуть і висновки істориків. Проте, думки багатьох із них кардинально протилежні, що лише віддаляє нас від істини.

Може, звернутися до найавторитетнішого експертного середовища – екс-президентів України, яким уже в наш час пощастило потримати в руках гетьманську булаву?

Віктора Ющенка відсіюємо зразу. Бо пам'ятаємо його "залізну" логіку в оцінці результатів битви під Полтавою, коли він безапеляційно заявив, що там переміг гетьман Мазепа.

Допомогти розібратись у хитро-сплетінні фрази, мабуть, міг би наш перший Президент. Знання з математики і прикладної логіки, набуті у Рівнен-

ському кооперативному технікумі та на економічному факультеті Київського державного університету ім. Т.Г. Шевченка

Де два українці...

у поєднанні з життєвим досвідом (автор ще одного крилатого вислову "Маємо те, що маємо") вселяють надію.

Здається, у пригоді були б і математичні алгоритми, якими послуговувався колись у конструюванні ракет другий

Президент України, наш земляк Леонід Кучма, котрий зумів прорахувати дії так, що відбув аж дві каденції.

Експертну думку четвертого Президента – "професора" дізнатися не вдається через географічні перепони.

П'ятий Президент (після тривалої репетиції перед дзеркалом) довго розповідав нам про свою видатну роль в історії держави. Так довго, що у нас не вистачило б терпіння його вислухати (як не вистачило і у народу в час його президентства).

А ось діючому Президенту, який пройшов вишкіл у Клубі веселих і кімливих та студії "95-й квартал", знаходити вихід із пікантної ситуації не звикати. Ніби упереджуючи нашу філософську розгубленість, він у своїй інавгураційній промові сказав, що кожен українець – теж президент. Отже, відтепер майже сорок мільйонів наших співвітчизників – президенти-гетьмани?

До дискусії з цього питання можна залучити і сучасне реєстрове козацтво України та його гетьманів. За чисельністю "потішне" військо чи не більше, ніж українська армія, поліція та національна гвардія. А за вагою золота на погонах та відомчих орденів на широких грудях їх навіть перевершує. Шкода тільки, що між собою вони активно чубляться, а Крим і Донбас лежать поза межами їхньої уваги.

Розумник, який висловив колись спірне припущення, мабуть, і не здогадувався, що завдасть стільки мороки не лише знавцям української словесності, а й поважним державним діячам. Шановні мудреці, будьте ж надалі обачнішими у своїх крилатих висловлюваннях!

Харчовий ланцюжок

Біологи стверджують, що на вершині харчового ланцюжка у природі перебуває людина. Це, знаєте, коли заєць їсть траву, зайця їсть вовк, вовка їсть ведмідь...

А людину живцем заїдає комар. Щоночі, у власній квартирі, у власному ліжку... Сьогодні мене знову гризе. Піднімаюсь, вмикаю світло – комара немає. Пошуки марні. Вмикаю: дз-з-з!.. Вмикаю-вмикаю до ранку... Прокидаю виснаженим. Вже не до роботи, не до розваг. А терорист сидить десь у спа-

рині і облизується. Чекає наступної ночі, щоб знову погратися зі мною у жмурки.

Так щоночі ми і демонструємо один одному свій інтелект. Я – з вищою освітою і вченим званням, він – з мозком, мабуть, у сотню разів меншим за сірникову головку. На моєму боці – життєвий досвід у кілька десятків років, у нього – все життя менше року. У своїй квартирі я живу півстоліття, а він тільки-но залетів сюди з вулиці. Я у своїй кімнаті знаю кожен закуток. Знаю, навіть, де надійно сховати від дружини заначку. А комара відшукати не можу. Він, здається, таки краще орієнтується у моєму помешканні.

І чого б мені ото перейматися дріб'язковою проблемою? Я ж ніби комариних укусів і не боюся. Лікарських уколів, наба-

гато болючіших, не уникав ніколи. І власної краплі крові мені не жаль. У мене ж після нічних візитів комара ще літрів чотири залишились. А тут: дз-з-з! І у паніці...

Якби ж тільки я один потерпав від людожера. Так і мій університетський товариш – фігура поважна, народний депутат – на засідання Ради приходив опухлим і з червоним носом. Каже, що покусали комарі. Щоправда, я в озвученому діагнозі сумніваюсь. Тут можливі варіанти...

Після тривалого спілкування з підступною комахою мене таки непокоїть болюче світоглядне питання: хто ж насправді перебуває на вершині харчового ланцюжка?

Валерій ДЕМЧЕНКО

ОТЧИЙ ПОРІГ

Шеф-редактор
Віктор ТКАЧЕНКО

Головний редактор
Леонід ГОРЛАЧ

Засновник:
ГО "Товариство
"Чернігівське земляцтво"

Газета зареєстрована Державним комітетом інформаційної політики, телебачення та радіомовлення України 06.ХІ.2001 р.
Реєстраційне свідоцтво: серія КВ №5594
Передплатний індекс 37630

Адреса редакції:
02002, Київ, Броварський проспект, 15,
тел. 206-87-12
Контакти: www.chz.org.ua,
e-mail: otporig@ukr.net

РЕДАКЦІЙНА РАДА:

В.В. Ткаченко, Л.Н. Горlach,
В.Ф. Демченко, А.Л. Курданов,
С.М. Кудін, Н.Т. Кольцова,
Т.А. Літошко, П.І. Медвідь,
О.Ф. Орехович, Г.О. Скрипка.

За достовірність фактів, точність імен і прізвищ географічних та історичних реалій відповідають автори публікацій.

Передрук тільки з відома видання. Рукописи не рецензуються і не повертаються.

Літературний редактор **Ганна Скрипка.**
Комп'ютерний набір **Ганна Скрипка.**

Верстка, дизайн **Оксана Кисленко.**

Надруковано та зверстано на замовлення ГО "Товариство "Чернігівське земляцтво" у КП "Редакція журналу "Дім, сад, город".
Тираж 650.